

Mateusz Wiktorek¹

Czynności operacyjno-rozpoznawcze organów ścigania na tle działalności łowców pedofilów

Investigative Operations of Law Enforcement Authorities
in the Context of Pedophile Hunters' Activities

1. Wprowadzenie

W związku z działalnością tzw. łowców pedofilów rodzi się pytanie, czy organy ścigania uprawnione są do prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych podobnych do proceduru „łowienia pedofilów”². Kontrowersyjny proceder polega na tym, iż „łowcy”, osoby dorosłe, podają się na portalach czy komunikatorach internetowych za małoletnich poniżej lat 15 i pasywnie lub aktywnie nawiązują konwersacje z „pedofilami”³. Podczas prowadzonej konwersacji „pedofil” składa „łowcom” propozycję spotkania w celu kontaktu seksualnego, pozostając w błędzie, że ma do czynienia z dzieckiem. Następnie „pedofil” jest zwabiany na spotkanie, w ustalonym miejscu i czasie, celem jego zatrzymania przez „łowców”. Po zatrzymaniu i nierzadko przeprowadzanej,

¹ Mateusz Wiktorek – student kierunku prawo, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie / law student, Faculty of Law and Administration, Jagiellonian University in Krakow; ORCID: 0000-0002-8476-4926; ✉ mateusz.wiktorek@student.uj.edu.pl.

² Zob. *Kogo łowią...*; R. Krajewski, *Prawnokarne...*, s. 33 i n.; M. Matecki, *Wokół...*, s. 84 i n.; M. Wiktorek, *Łowcy...*

³ Na potrzeby niniejszego wywodu przyjęto nazewnictwo mające swoje źródło w sformułowaniu „działalność łowców pedofilów”, które służy określeniu zjawiska społecznego i jest łatwo identyfikowalne w dyskursie publicznym. Jednocześnie należy podkreślić, że stosowanie powyższego nazewnictwa nie oznacza domniemania zaburzeń preferencji seksualnych u poszczególnych osób.

ryzykowej transmisji na żywo w Internecie „złowiony” jest przekazywany Policji⁴.

Celem niniejszego opracowania jest przeciwstawienie powyższej wątpliwości regulacjom prawnym, a w konsekwencji wykazanie, że podejmowanie analogicznych do „prowokacji obywatelskich”, przeprowadzanych w ramach działalności tzw. łowców pedofilów, czynności operacyjno-rozpoznawczych przez organy ścigania nie jest prawnie przewidziane. Po pierwsze, z perspektywy materialnoprawnej powyższe czynności mogą dotyczyć wyłącznie sytuacji z udziałem rzeczywistego małoletniego poniżej lat 15. Po drugie, z perspektywy procesowoprawnej niedopuszczalne jest „łowienie pedofilów” przez funkcjonariuszy organów ścigania poprzez podawanie się za dzieci w Internecie.

2. Perspektywa materialnoprawna

Jak podkreśla się w literaturze:

Nie trzeba przekonywać jak ważną rolę spełniają czynności operacyjno-rozpoznawcze w walce z zagrożeniem powodowanym działalnością przestępczą. Określone czynności w rzeczy samej wielokrotnie urzeczywistniają społecznie oczekiwany skutek w postaci zapobiegnięcia popełnieniu groźnego przestępstwa, ujawnienia okoliczności popełnionego przestępstwa, ustalenia sprawców tych czynów, a także pozyskania i utrwalenia niezbitych dowodów przestępstwa, pozwalających na pociągnięcie do odpowiedzialności sprawców (...)⁵.

Uprawnienie wybranych organów państwa do stosowania czynności operacyjno-rozpoznawczych jest ograniczone katalogiem przestępstw, w stosunku do których dopuszczalne jest ich podjęcie. Ustawodawca wskazuje te przypadki w art. 19 ust. 1 ustawy o Policji⁶. Celem tych czynności ma być sprawdzenie uzyskanych wcześniej wiarygodnych informacji o przestępstwie oraz ustalenie sprawców i uzyskanie dowodów przestępstwa. W związku tym sens podejmowanych przez organy ścigania działań jest uzależniony od przeprowadzonej oceny materialnoprawnej czynów popełnionych przez sprawców.

⁴ Zob. *Nagranie z transmisji...*, podczas której „złowiony” oświadcza, iż chce targnąć na własne życie; *Ogłosili...*; P. Wojciechowski, *Łowcy...*; P. Wojciechowski, *Widowisko...*; P. Żytnicki, *Transmitowali...*

⁵ W. Kotowski, *Ustawa...*, komentarz do art. 19 u.P., teza 1.

⁶ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, Dz.U. 2023, poz. 171, tekst jedn. ze zm., dalej: ustawa o Policji, u.P.

Biorąc pod uwagę zjawisko społeczne będące tłem niniejszych rozważań, w kręgu zainteresowania pozostają typy czynów zabronionych, które odpowiadają specyfice działalności tzw. łowców pedofilów. Odpowiednim przepisem ustawy karnej jest art. 200a Kodeksu karnego⁷, zamieszczony w art. 19 ust. 1 pkt 2 u.P., penalizujący przestępstwo seksualnego nagabywania małoletniego, inaczej zwane *groomingiem*. Z uwagi na to, że art. 200a k.k. zawiera dwa różne typy czynów zabronionych, dla jasności wskazać należy, iż adekwatniejszym jest ten z § 2, gdyż zasadniczo „pedofil”, składając propozycję seksualną „łowcy”, nie dąży do spotkania się – w swoim mniemaniu – z małoletnim za pomocą wprowadzenia go w błąd, wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania sytuacji albo przy użyciu groźby bezprawnej. Następuje za to, typologicznie rzecz biorąc, złożenie propozycji i zmierzanie do jej realizacji (choć, jak się okazuje, w omawianym procederze znamiona przestępstwa *groomingu* nie zostają wypełnione). Ustawa o Policji w art. 19 ust. 1 pkt 3a wskazuje również, jednak nieenumeratywnie, przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, gdy pokrzywdzonym jest małoletni, które również mogą być podstawą zainicjowania czynności operacyjno-rozpoznawczych. Ten generalnie określony zbiór zawiera w sobie również typ z art. 200 § 1 k.k., czyli przestępstwo pedofilskie, polegające na kontakcie seksualnym z małoletnim, chroniący bezspornie wolność seksualną⁸, który przy odpowiednim zaawansowaniu czynu „pedofila” może znaleźć zastosowanie.

Mając na uwadze model działania tzw. łowców pedofilów, jak również regulacje ustawowe w zakresie przedmiotowej dopuszczalności stosowania czynności operacyjno-rozpoznawczych, dalsze analizy oparte są o kontekst dwóch typów czynów zabronionych, tj. z art. 200a § 2 k.k. oraz z art. 200 § 1 k.k. Przebieg czynności operacyjno-rozpoznawczych jest bowiem nierozzerwalnie związany z realizacją znamion konkretnego typu przestępstwa, w związku z którym są one prowadzone. To determinuje konieczność zastosowania odpowiedniej taktyki ich przeprowadzenia. Innymi słowy, skierowanie postępowania karnego przeciwko „pedofili” będzie możliwe w przypadku dopuszczenia się przez niego czynu

⁷ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, Dz.U. 2022, poz. 1138, tekst jedn. ze zm., dalej: Kodeks karny, k.k.

⁸ Zob. M. Bielski, w: *Kodeks...*, komentarz do art. 200 k.k., teza 3.

określonego w art. 200a § 2 k.k. lub art. 200 § 1 k.k., w efekcie podjętych czynności organów ścigania.

Zgodnie z art. 200a § 2 k.k. karze podlega ten: „Kto za pośrednictwem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej małoletniemu poniżej lat 15 składa propozycję obcowania płciowego, poddania się lub wykonania innej czynności seksualnej lub udziału w produkowaniu lub utrwalaniu treści pornograficznych, i zmierza do jej realizacji (...)”. Do realizacji powyższych znamion przestępstwa konieczne jest złożenie propozycji seksualnej małoletniemu poniżej lat 15 i zmierzanie do jej realizacji. Ustawodawca nie warunkuje *explicite*, jak czyni to w art. 19 ust. 1 pkt 3a u.P., w stosunku do art. 200 § 1 k.k., iż pokrzywdzonym musi być małoletni; tego rodzaju kryterium nie występuje w ramach art. 19 ust. 1 pkt 2 u.P., gdzie wskazane jest jedynie: „[przestępstw – M.W.] określonych w (...) art. 200a (...) Kodeksu karnego”.

Interesujący jest fakt, że przy rozważaniach dotyczących właściwego przeprowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych nieuniknione jest wkroczenie w sferę teoretyczną związaną z wykładnią przepisów Kodeksu karnego. Decydujące dla prawidłowej rekonstrukcji podstawy kompetencyjnej, określonej w art. 19 ust. 1 pkt 2 u.P., jest rozstrzygnięcie kwestii charakteru prawnego przestępstwa *groomingu* z art. 200a § 2 k.k. Interpretacja tego przepisu wywołuje wątpliwości doktrynalne i orzecznicze, a przyjęcie określonego poglądu w tym przedmiocie prowadzi do odmiennych konsekwencji prawnych w zakresie zastosowania ustawy o Policji.

W myśl pierwszego poglądu art. 200a § 2 k.k. to karalne przygotowanie do przestępstwa docelowego⁹ (w tym przypadku przestępstwa pedofilskiego z art. 200 § 1 k.k. – z uwagi na *modus operandi* tzw. łowców pedofilów), co wpisuje się w definicję z art. 16 § 1 k.k. Powoduje to, że karalne jest tylko udolne popełnienie przestępstwa *groomingu* z udziałem rzeczywistego małoletniego poniżej lat 15, zaś poza sferą penalizacji pozostaje nieudolne przygotowanie, zgodnie z art. 16 § 1 k.k., oraz tak zwane usiłowanie nieudolne przestępstwa *groomingu*, z udziałem

⁹ Zob. K. Lipiński, w: *Kodeks...*, komentarz do art. 200a k.k., teza 19; M. Małecki, *Grooming...*, 2011, s. 89 i n.; M. Małecki, *Wokół...*, s. 86–89; R. Sosik, *Prowokacja...*, s. 100; J. Warylewski, w: *Kodeks...*, komentarz do art. 200a k.k., teza 6; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 września 2011 r., V KK 43/11; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2017 r., V KK 227/17.

osoby dorosłej podającej się za dziecko¹⁰. W piśmiennictwie wskazuje się bowiem, że niemożliwe jest usiłowanie przygotowania, ponieważ poszczególne etapy przestępstwa nie są autozwrótne („usiłowanie usiłowania”) ani odwrotne („usiłowanie przygotowania”)¹¹. Z uwagi na to granice kryminalizacji zakreślone są przez konieczność wypełnienia kompletu znamion przestępstwa *groomingu* z art. 200a § 2 k.k.

Wedle tego poglądu zachowanie „pedofila” polegające na złożeniu propozycji seksualnej osobie dorosłej (np. „łowcy” czy funkcjonariuszowi organu ścigania) w błędnym przekonaniu, że jest to dziecko lub następcze zmierzanie do spotkania się z nią, nie wypełnia znamion czynu zabronionego z art. 200a § 2 k.k. ani żadnego innego, karalnego etapu przestępstwa. W tej sytuacji powzięcie czynności operacyjno-rozpoznawczych jest niedopuszczalne już ze względów materialnoprawnych, gdyż nie byłyby one powiązane z żadnym przestępstwem¹². Popełnienie przestępstwa *groomingu* określonego w art. 200a § 2 k.k. nie jest możliwe, tym samym przesłanka określona w art. 19 ust. 1 pkt 2 u.P. nie jest spełniona.

Powyższa sytuacja nie spełnia również alternatywnej przesłanki z art. 19 ust. 1 pkt 3a u.P. Ustawodawca wprawdzie posługuje się w tym przepisie pojemną klauzulą przestępstw „przeciwko wolności seksualnej i obyczajności”, jednak dodaje warunek „gdy pokrzywdzonym jest małoletni”. W razie nieudolnego *groomingu* pokrzywdzonym nie może być żaden małoletni poniżej lat 15, pomijając fakt, że nie zachodzi żadne przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności (zgodnie z aprobowanym tu poglądem o niekaralności nieudolnego przygotowania do przestępstwa z art. 200a § 2 k.k.).

W myśl drugiego poglądu art. 200a § 2 k.k. to odrębne przestępstwo rodzajowe *sui generis*¹³, które może zostać dokonane, gdy sprawca po-

¹⁰ Zob. M. Małecki, *Karalne...*, s. 35 i n.; M. Małecki, *Grooming...*, 2012, s. 196 i n.; M. Małecki, *Nieudolny...*, s. 101 i n.; K. Frąckowiak, *O problemach...*, s. 389; R. Sosik, *Odpowiedzialność...*, s. 97 i n.

¹¹ Zob. M. Małecki, *Przygotowanie...*, s. 297; M. Małecki, *Wokół...*, s. 90–95.

¹² Zob. uwagi dotyczące art. 202a, czyli odpowiednika przestępstwa *groomingu* z art. 200a § 2 k.k. według rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz ustawy o Policji z dnia 31 października 2008 r., druk nr 1276, Sejm VI kadencji: P. Karlik, *Wykrywanie...*, s. 66.

¹³ Zob. K. Banasik, *Głos...*, s. 49 i n.; M. Bielski, *Rzecz...*, s. 101 i n.; M. Budyn-Kulik, M. Kulik, w: *Kodeks...*, komentarz do art. 200a k.k., teza 58; R. Krajewski, *Prawnokarne...*, s. 43–45; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2020 r., III KK 281/19.

dejmie czyn wobec rzeczywistego małoletniego poniżej lat 15, lub usiłowane, gdy sprawca nie wyczerpie kompletu jego znamion. Usiłowanie przestępstwa *groomingu* z art. 200a § 2 k.k. może mieć charakter udolny (art. 13 § 1 k.k.) lub nieudolny (art. 13 § 2 k.k.) – w praktyce działalności tzw. łowców pedofilów możliwa jest druga ze wskazanych opcji.

Zgodnie z tym poglądem zachowanie „pedofila” skierowane wobec osoby dorosłej, podającej się za dziecko (np. „łowcy” czy funkcjonariusza organu ścigania), stanowi karalne usiłowanie nieudolne przestępstwa *groomingu* z art. 200a § 2 k.k. W tym przypadku stosowanie czynności operacyjno-rozpoznawczych jest dopuszczalne, bowiem art. 19 ust. 1 pkt 2 u.P. nie dookreśla, iż pokrzywdzonym przestępstwem z art. 200a k.k. musi być małoletni.

Drugim przepisem Kodeksu karnego, który może znaleźć zastosowanie, jest art. 200 § 1 k.k., zgodnie z którym karze podlega ten: „Kto obcuje płciowo z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszcza się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadza ją do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania (...)”. Z uwagi na odmiennność tego typu czynu zabronionego od przestępstwa *groomingu* określonego w art. 200a § 2 k.k. – art. 200 § 1 k.k. penalizuje dokonanie, czyli przestępstwo rodzajowe, zaś art. 200a § 2 k.k. penalizuje przygotowanie, czyli jeden z etapów przestępstwa – możliwe jest zatrzymanie czynu „pedofila” przed dokonaniem przestępstwa pedofilskiego z art. 200 § 1 k.k., tj. w fazie usiłowania udolnego bądź nieudolnego, a czyn ten będzie karalny również w obu tych przypadkach, czyli nawet bez udziału rzeczywistego dziecka¹⁴.

Mimo braku w art. 19 ust. 1 pkt 2 u.P. wymogu istnienia konkretnego przedmiotu czynności wykonawczej przestępstwa z art. 200a k.k., czyli małoletniego pokrzywdzonego, uprawniającego do zastosowania czynności operacyjno-rozpoznawczych, przy wykładni tych regulacji nie należy pomijać uregulowań źródłowych zawartych w Kodeksie karnym. Jak już wskazano, należyte przeprowadzenie czynności operacyjno-rozpoznawczych w kontekście przestępstwa *groomingu* z art. 200a § 2 k.k. wymaga obecności małoletniego poniżej lat 15, z uwagi na to, że – zgodnie z wyrażonym w niniejszym opracowaniu poglądem – nieudolne

¹⁴ Zob. M. Małecki, *Granice...*, s. 50 i n.

przygotowanie do przestępstwa nie jest penalizowane. Z tego względu tylko przy udziale rzeczywistego małoletniego poniżej lat 15 czyn „pedofila” stanowi przestępstwo z art. 200a § 2 k.k., wyszczególnione w katalogu z art. 19 ust. 1 pkt 2 u.P.

Trudno przy tym wyobrazić sobie podejmowanie działań prewencyjnych przez organy ścigania w sposób angażujący do czynności operacyjno-rozpoznawczych rzeczywistego małoletniego, przykładowo poprzez podstawienie dziecka przy komputerze i uczynienie z niego adresata propozycji seksualnej złożonej przez „pedofila”, co miałyby prowadzić do realizacji znamion przestępstwa *groomingu* z art. 200a § 2 k.k. Takie działania byłyby nie tylko nieproporcjonalne i niecelowe w demokratycznym państwie prawnym, ale także prowadziłyby do narażania małoletnich na demoralizację oraz obcowanie z treściami o charakterze pedofilskim, a więc w istocie wyczerpywałyby znamiona czynów zabronionych. Bez znaczenia jest w tym kontekście, że paradoksalnie pierwotnym celem opisanych działań byłaby ochrona dzieci przed wykorzystaniem seksualnym. Nie sposób zatem akceptować przekroczenia uprawnień przez funkcjonariuszy organów ścigania, próbujących wdrożyć tego typu czynności operacyjno-rozpoznawcze, którzy tym samym narażaliby się na odpowiedzialność karną z art. 231 § 1 k.k.

Podejmowanie przez „pedofila” zachowań bezpośrednio zmierzających do dokonania czynu zabronionego z art. 200 § 1 k.k. jest karalne zarówno wtedy, gdy stanowią one usiłowanie udolne (skierowane do rzeczywistego dziecka), jak i usiłowanie nieudolne (nieświadomie skierowane do osoby dorosłej). W tym przypadku stopień zaawansowania działań sprawcy musi osiągnąć fazę usiłowania, czyli bezpośredniego, a nie tylko przygotowawczego zmierzania do pokrzywdzenia dziecka. Usiłowanie nieudolne przestępstwa pedofilskiego z art. 200 § 1 k.k. oznacza jednak, że pokrzywdzonym nie jest małoletni poniżej lat 15. Wracając do wymogu zawartego w art. 19 ust. 1 pkt 3a u.P., pokrzywdzonym, w przypadku niewymienionych *explicite* w art. 19 ust. 1 pkt 2 u.P. przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, w tym z art. 200 § 1 k.k., musi być małoletni. Analogicznie do art. 200a § 2 k.k. udział rzeczywistego małoletniego poniżej lat 15 w czynie „pedofila” realizującego znamiona przestępstwa pedofilskiego z art. 200 § 1 k.k. jest niezbędny dla możliwości podjęcia czynności operacyjno-rozpoznawczych przez organy ścigania.

Realizacja znamion wyżej wskazanego przestępstwa pedofilskiego z art. 200 § 1 k.k., a co najmniej bezpośrednie zmierzanie do jego dokonania, wymaga jeszcze dalej idących zachowań ze strony „pedofila”. Niewystarczające jest już zatem np. elektroniczne złożenie propozycji seksualnej dziecku i umówienie się z nim na spotkanie. Unaochronieniem „bezpośredniego zmierzania” do obcowania płciowego jest np. pozostawanie dziecka w domu, do którego przychodzi „pedofil”. Należy więc wyprowadzić wniosek, iż sfingowane działania organów ścigania wiązałyby się z koniecznością udziału w nich rzeczywistego małoletniego, co – jak wcześniej uzasadniono – jest niedopuszczalne w przypadku, gdy małoletni jest jeszcze bardziej, również fizycznie, narażony na niebezpieczeństwo.

Reasumując, prowadzenie czynności operacyjno-rozpoznawczych przez organy ścigania, odzwierciedlających działalność tzw. łowców pedofilów, byłoby możliwe i skuteczne („pedofil” ponosiłby odpowiedzialność karną) w przypadku spreparowania sytuacji umożliwiających:

- 1) popełnienie przestępstwa *groomingu* z art. 200a § 2 k.k. (z obecnością małoletniego poniżej lat 15),
- 2) usiłowanie nieudolne przestępstwa *groomingu* z art. 200a § 2 k.k. (z obecnością osoby dorosłej, podającej się za małoletniego poniżej lat 15), lecz tylko przy aprobacie poglądu dopuszczającego taką konstrukcję prawną, który w świetle dyskusji naukowej budzi uzasadnione wątpliwości,
- 3) usiłowanie udolne przestępstwa pedofilskiego z art. 200 § 1 k.k. (z obecnością małoletniego poniżej lat 15, a zatem przy spełnieniu przesłanki jego pokrzywdzenia z art. 19 ust. 1 pkt 3a u.P.).

Finalnie należy uznać, że zakres zastosowania art. 19 ust. 1 pkt 2 i 3a u.P. w kontekście przestępstwa *groomingu* z art. 200a § 2 k.k. oraz przestępstwa pedofilskiego z art. 200 § 1 k.k. obejmuje – na tym etapie analizy, w ujęciu wyłącznie materialnoprawnym – jedynie sytuacje z udziałem małoletniego poniżej lat 15, którego dobra prawne są faktycznie zagrożone przez działania „pedofila” zmierzającego do nawiązania z nim kontaktu seksualnego.

3. Perspektywa procesowoprawna

Działalność tzw. łowców pedofilów często usprawiedliwiana jest nieudolnością organów ścigania w zakresie ścigania przestępstw pedofilskich, dotykających najmłodszych obywateli¹⁵. Wyrażenie tak kategorycznego twierdzenia powinno być jednak poprzedzone dogłębną analizą regulacji prawnych, które przyznają uprawnienia konkretnym organom do podejmowania zbliżonych działań prewencyjnych. Oczywiście jest bowiem, choć warto przypomnieć, że organy władzy publicznej powinny działać na podstawie prawa i w jego granicach, co wynika z art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej¹⁶. Szczególnie w tych sferach, w których państwo ingeruje pośrednio lub bezpośrednio w prawa i wolności człowieka, wymagana jest ścisła określoność oraz zakres kompetencji organów ścigania. Tadeusz Hanausek podkreśla, że: „(...) nie jest możliwe odstępstwo nawet o jedną literę od rygorystycznie przez prawo potraktowanych zasad taktycznych”¹⁷. Z uwagi na to możliwość podjęcia szczególnych metod działania, dotyczących szeroko rozumianej problematyki zwalczania przestępczości, czyli czynności operacyjno-rozpoznawczych, uzależniona jest od spełnienia właściwych przesłanek.

Przy poszukiwaniu rodzaju czynności operacyjno-rozpoznawczych adekwatnych do sposobu działalności podejmowanej przez tzw. łowców pedofilów warty analizy jest art. 19a ust. 2 u.P., który dotyczy kategorycznie podobnej czynności, a mianowicie złożenia innej osobie określonej propozycji. Zgodnie z tym przepisem w sprawach o przestępstwa umyślne ścigane z oskarżenia publicznego, określone w art. 19 ust. 1 u.P., czynności operacyjno-rozpoznawcze zmierzające do sprawdzenia uzyskanych wcześniej wiarygodnych informacji o przestępstwie oraz ustalenia sprawców i uzyskania dowodów przestępstwa mogą polegać na złożeniu propozycji nabycia, zbycia lub przejęcia przedmiotów pochodzących z przestępstwa, ulegających przepadkowi, albo których

¹⁵ Zob. J. Chodorek, *Czy łowcy...: „(...) ich praca jest odpowiedzią na niewydolny system”* – twierdzi członek jednej z grup tzw. łowców pedofilów; *Kogo łowią...* i komentarze widzów: „Czy powoływanie się na niewydolność służb, aby legitymizować aktywność osób prywatnych w podejmowaniu ścigania podejrzanych na własną rękę może się ostać w państwie prawa?”; *Nieumyślna...* i komentarze widzów: „Organy mogą to robić, ale nie mają zwyczajnie na to sił i środków (...)”.

¹⁶ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483 ze zm.

¹⁷ T. Hanausek, *Zarys...*, s. 187.

wytwarzanie, posiadanie, przewożenie lub którymi obrót są zabronione, a także przyjęcia lub wręczenia korzyści majątkowej. Tym samym ustawa o Policji przewiduje instytucje tzw. zakupu kontrolowanego oraz łapówki kontrolowanej, nazywane też „prowokacją policyjną”¹⁸.

Szczegółowo zakreślony w art. 19a ust. 1 u.P. cel jednoznacznie wskazuje, że czynności operacyjno-rozpoznawcze tego rodzaju powinny zmierzać do sprawdzenia uzyskanych wcześniej wiarygodnych informacji o przestępstwie oraz ustalenia sprawców i uzyskania dowodów przestępstwa. Jak podnosi się w literaturze, źródło wiarygodnych informacji o popełnieniu przestępstwa może mieć zarówno procesowy, jak i operacyjny charakter, to oznacza, że nie musi ono przybrać postaci dowodu w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania karnego¹⁹.

Argumentem przemawiającym za tak przedstawioną interpretacją jest ostatni z elementów przytoczonego celu, tj. zmierzanie do uzyskania dowodów przestępstwa, z którego można wywieść, że ustawodawca dopuszcza sytuację, w której organy ścigania nie dysponują jeszcze dowodami przestępstwa pozwalającymi na wyegzekwowanie odpowiedzialności karnej. Wynika z tego, co istotne z perspektywy „łowienia pedofilów”, iż: „wdrożenie tych czynności może nastąpić nie tylko w sytuacji istnienia podstawy procesu (uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa), lecz również w sytuacji istnienia domysłu popełnienia przestępstwa”²⁰. Wątpliwe jest jednak tak szerokie zapatrywanie w każdym przypadku, albowiem nie można dopuścić do badania uczciwości obywateli²¹.

Natomiast zgodnie z rygorystyczną definicją wiarygodna informacja to taka, która jest wielokrotnie zweryfikowana, potwierdzona (w miarę możliwości przez inne źródła osobowe lub nieosobowe) i sprawdzona analitycznie (analiza kryminalna), pozwalająca swoją wiarygodnością i obszernością w konsekwencji (*ex post*) na wykorzystanie uzyskanych materiałów z czynności operacyjno-rozpoznawczych w procesie karnym²².

¹⁸ Zob. W. Kotowski, *Ustawa...*, komentarz do art. 19a u.P., teza 10; Z. Gądzik, w: *Ustawa...*, komentarz do art. 19a u.P., teza 4.

¹⁹ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, Dz.U. 2022, poz. 1375, tekst jedn. ze zm., dalej: Kodeks postępowania karnego, k.p.k. Zob. W. Kotowski, *Ustawa...*, komentarz do art. 19a u.P., teza 14.

²⁰ W. Kotowski, *Ustawa...*, komentarz do art. 19a u.P., teza 16. Zob. A. Fijałkowska, I. Jahl, *Uwodzenie...*, s. 118; A. Bułat, *Materiały...*, s. 129 i n.

²¹ Zob. B. Guziński, w: *Ustawa...*, komentarz do art. 19a u.P., teza 3.

²² Zob. P. Łabuz, w: *Ustawa...*, komentarz do art. 19a u.P., teza 1.

Podkreśla się również, że swobodna i dowolna ocena uzyskanych informacji jest niedopuszczalna, te zaś powinny posiadać odpowiedni stopień uprawdopodobnienia²³. Trafnie spuentował Kamil Rogoziński, iż: „wiarygodne informacje muszą zatem cechować się obiektywną przekonywalnością (warunek obiektywny), jak i wzbudzić w organie zarządzającym zakup kontrolowany wewnętrzne przekonanie o dużym prawdopodobieństwie ich prawdziwości (warunek subiektywny)”²⁴. Źródło tej informacji powinno cechować się możliwie jak największym stopniem wiarygodności²⁵.

Zgodzić należy się z Sądem Apelacyjnym w Krakowie, który stwierdził, że:

O tym, czy prowokacja dotknęła osobę niewinną czy też osobę mającą już wcześniej zamiar popełnienia przestępstwa, nie można decydować *ex post*, lecz musi to być ocena dokonana *ex tunc*. W istocie bowiem mielibyśmy w tym pierwszym przypadku do czynienia właśnie z „testowaniem” społeczeństwa i wyszukiwaniem winnych bez posiadania dostatecznych dowodów ich winy przed zastosowaniem działań operacyjnych. Takie działanie byłoby sprzeczne ze standardami określonymi w art. 45 Konstytucji oraz wypracowanymi w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w kontekście art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wartości. W tym kontekście jednoznacznie wskazać trzeba, że bardziej istotne jest zachowanie gwarancji dla niewinnych obywateli niż naruszanie tych gwarancji dla ewentualnego ujęcia sprawcy przestępstwa²⁶.

Propozycja, o której mowa w art. 19a ust. 2 u.P., nie może przybrać formy nakłaniania i wypełniać znamion podżegania do przestępstwa²⁷. Tym samym jej odbiorca powinien mieć swobodę wyboru i możliwość jej przyjęcia lub odrzucenia. Z tego powodu nie powinna być ona nachalna bądź połączona z groźbą bezprawną czy przymusem fizycznym, jak i psychicznym²⁸.

Jak wynika ze znamion analizowanych wcześniej typów czynów zabronionych, czynnościami sprawczymi są: złożenie propozycji seksualnej i zmierzanie do jej realizacji (art. 200a § 2 k.k.) oraz obcowanie

²³ Zob. Z. Gądzik, w: *Ustawa...*, komentarz do art. 19a u.P., teza 6.

²⁴ K. Rogoziński, *Wiarygodne...*, s. 106.

²⁵ Zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11 października 2012 r., II AKA 368/12.

²⁶ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 8 stycznia 2016 r., II AKA 258/15.

²⁷ Zob. W. Kotowski, *Ustawa...*, komentarz do art. 19a u.P., teza 1.

²⁸ Zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2007 r., II KK 387/06.

płciowe, dopuszczenie się innej czynności seksualnej, doprowadzenie do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania (art. 200 § 1 k.k.). Bez wkraczania w dogłębne analizy materialnoprawne łatwo zauważyć, że uregulowany w art. 19a ust. 2 u.P. rodzaj czynności operacyjno-rozpoznawczych polegający na „złożeniu propozycji nabycia, zbycia lub przejęcia przedmiotów pochodzących z przestępstwa, ulegających przypadkowi, albo których wytwarzanie, posiadanie, przewożenie lub którymi obrót są zabronione, a także przyjęcia lub wręczenia korzyści majątkowej” jest zupełnie nieadekwatny do specyfiki przytoczonych i analizowanych tu przestępstw²⁹.

W pierwszej kolejności propozycja może dotyczyć nabycia, zbycia lub przejęcia przedmiotu, jednakże „pedofil” w omawianej kategorii przypadków składa propozycję obcowania płciowego lub wykonania innej czynności seksualnej. Nie jest to zatem zachowanie polegające na nabyciu, zbyciu lub przejęciu przedmiotu, ale na odbyciu lub wykonaniu swego rodzaju czynności seksualnej. Przyjmuje się, że pojęcie przedmiotu ma szerszy zakres znaczeniowy niż pojęcie rzeczy w rozumieniu cywilistycznym, z uwagi na uzupełnienie wynikające z art. 115 § 9 k.k.³⁰ Sprzeczne i irracjonalne byłoby jednak uznanie, iż propozycja dotycząca czynności zawiera się w zbiorze propozycji dotyczących przedmiotów z uwagi na to, że konkretny typ czynu zabronionego wymieniony w art. 19 ust. 1 u.P. stanowi abstrakcyjną podstawę do przeprowadzenia tzw. zakupu kontrolowanego, co miałyby uzasadniać tak rozszerzoną wykładnię dość precyzyjnego znamienia ustawy.

W dalszej kolejności propozycja może dotyczyć również przyjęcia lub wręczenia korzyści majątkowej. W doktrynie wskazuje się, że korzyścią majątkową jest taka korzyść, którą można przeliczyć na pieniądze, a tym samym określić w pieniądzu. Pozwala to jednocześnie stwierdzić *a contrario*, że korzyścią osobistą jest korzyść niemierzalna za pomocą środków pieniężnych, mająca zdolność do zaspokojenia potrzeby człowieka³¹. Propozycja „pedofila”, która obejmuje obcowanie płciowe lub wykonanie innej czynności seksualnej, nie prowadzi zatem

²⁹ Zob. P. Siemkowicz, *Przestępstwa...*, s. 77–78.

³⁰ Zob. B. Guziński, w: *Ustawa...*, komentarz do art. 19a u.P., teza 4; B. Opaliński, w: *Ustawa...*, komentarz do art. 19a u.P., teza 4.

³¹ Zob. P. Daniluk, w: *Kodeks...*, komentarz do art. 115 k.k., teza 6; B. Opaliński, w: *Ustawa...*, komentarz do art. 19a u.P., teza 10 i 11.

do osiągnięcia korzyści majątkowej, ale korzyści osobistej, niemierzalnej za pomocą środków pieniężnych. Tego rodzaju propozycja nie odpowiada więc przesłankom tzw. łapówki kontrolowanej.

Ustawodawca rozróżnia w Kodeksie karnym korzyść majątkową od korzyści osobistej (dla przykładu w art. 199 § 3, art. 211a § 2 pkt 1, art. 231 § 2, art. 264a § 1, art. 296a § 1 i 2). Skoro w art. 19a ust. 2 u.P. przewidział jedynie propozycję przyjęcia lub wręczenia korzyści majątkowej, to należy uznać, że nie dopuszcza złożenia propozycji związanej z osiągnięciem korzyści osobistej. Z tego względu przedmiotem tzw. łapówki kontrolowanej może być wyłącznie korzyść majątkowa, ponieważ regulacje, które ograniczają prawa i wolności człowieka, należy wyklądać ściśle. Jeżeli czynności operacyjno-rozpoznawcze nie mogą polegać na złożeniu propozycji przyjęcia lub udzielenia korzyści osobistej, to nie znajdują zastosowania do typów czynów zabronionych z art. 200a § 2 k.k. i art. 200 § 1 k.k. – niemożliwe jest bowiem ich przeprowadzenie w taki sposób, który będzie jednocześnie skuteczny (materialnoprawnie) i legalny (procesowoprawnie).

W rezultacie należy uznać, że przeprowadzenie czynności operacyjno-rozpoznawczych, o których mowa w art. 19a ust. 2 u.P., polegających na złożeniu propozycji seksualnej jest niedopuszczalne³². Treść propozycji w przypadku tzw. zakupu kontrolowanego oraz łapówki kontrolowanej ma charakter zamknięty, bowiem jest ograniczona i może dotyczyć odpowiednio przedmiotu lub korzyści majątkowej, a nie korzyści osobistej.

Na marginesie warto odnotować, że *de lege ferenda* negatywnie należałoby zapatrywać się na pomysł rozszerzenia treści art. 19a ust. 2 u.P. o korzyść osobistą. Wówczas możliwe byłoby złożenie propozycji seksualnej w ramach czynności operacyjno-rozpoznawczych, a korzyścią osobistą byłaby wtedy korzyść seksualna osiągnięta przez „pedofila”, jednak taki zakres uprawnień organów ścigania byłby zbyt szeroki i godziłby w konstytucyjną zasadę proporcjonalności. Nie zmienia to faktu, że co najmniej przekształcenia wymagają przepisy kompetencyjne (zwłaszcza ustawy o Policji) w zakresie prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych przez organy ścigania, w stronę ich uadekwatnienia do specyfiki przestępstw przeciwko wolności seksualnej, w tym z art. 200a § 2 k.k. i art. 200 § 1 k.k.

³² Zob. P. Karlik, *Wykrywanie...*, s. 67–68.

Wnioski płynące z przeprowadzonej analizy rozmijają się z rozważaniami Konrada Wierzbickiego i Michała Stańczuka, według których: „Analiza instrumentów ochrony przed wykorzystywaniem seksualnym dzieci w Internecie wskazuje na istotną rolę Policji w tym zakresie”, a ustawa o Policji umożliwia jej prowadzenie działań wyprzedzających, polegających na przeprowadzeniu „tzw. prowokacji”, w oparciu o art. 19 ust. 1 u.P.³³ Kontrola operacyjna, której dotyczy przywoływany art. 19 ust. 1 u.P., zgodnie z art. 19 ust. 6 u.P. jest prowadzona niejawnie i polega na: uzyskiwaniu i utrwalaniu treści rozmów prowadzonych przy użyciu środków technicznych, w tym za pomocą sieci telekomunikacyjnych; uzyskiwaniu i utrwalaniu obrazu lub dźwięku osób z pomieszczeń, środków transportu lub miejsc innych niż miejsca publiczne; uzyskiwaniu i utrwalaniu treści korespondencji, w tym korespondencji prowadzonej za pomocą środków komunikacji elektronicznej; uzyskiwaniu i utrwalaniu danych zawartych w informatycznych nośnikach danych, telekomunikacyjnych urządzeniach końcowych, systemach informatycznych i teleinformatycznych; uzyskiwaniu dostępu i kontroli zawartości przesyłek. Zdaniem autorów: „Działania w ramach tzw. prowokacji mogą być prowadzone np. na forum internetowym, gdzie funkcjonariusz Policji może podawać się za osobę małoletnią, w celu sprowokowania przestępcy do nawiązania z nim kontaktu”³⁴. Wbrew twierdzeniom autorów kontrola operacyjna nie może polegać na podawaniu się przez funkcjonariusza Policji za małoletniego, bowiem takiego sposobu jej prowadzenia nie przewiduje art. 19 ust. 6 u.P., a wymieniony w nim katalog sposobów ma charakter zamknięty.

Brak jest również podstaw, aby zgodzić się z Radosławem Krajewskim, który upatruje możliwość przeprowadzenia – jak wskazuje „legalnej” – „prowokacji policji odnośnie do czynów z art. 200a k.k.”³⁵, a także z analogicznym stanowiskiem Roberta Sosika³⁶. Taka możliwość, jak wykazano, jest wykluczona na podstawie art. 19 ust. 1 u.P. (kontrola operacyjna) i art. 19a ust. 2 u.P. (tzw. zakup kontrolowany i łapówka kontrolowana).

³³ Zob. K. Wierzbicki, M. Stańczuk, *Przestępstwo...*, s. 15.

³⁴ K. Wierzbicki, M. Stańczuk, *Przestępstwo...*, s. 15.

³⁵ Zob. R. Krajewski, *Prawnokarne...*, s. 44–45.

³⁶ Zob. R. Sosik, *Problematyka...*, s. 128–135.

Dla dopełnienia powyższych uwag rozważania warto poszerzyć o sytuację, w której „pedofil” podczas konwersacji wysyła rzeczywistemu dziecku materiały pornograficzne, w postaci np. zdjęć czy nagrań. Udostępnianie treści pornograficznych małoletniemu poniżej lat 15 stanowi przestępstwo z art. 200 § 3 k.k. (zawarte w katalogu z art. 19 ust. 1 pkt 3a u.P., z uwagi na to, że chroni wolność seksualną³⁷, a pokrzywdzonym jest małoletni), stąd są one „przedmiotami” w rozumieniu art. 19a ust. 2 u.P. Można zatem uznać, że jeżeli propozycja dotyczy nabycia, zbycia lub przejścia tego typu materiałów, to możliwe jest przeprowadzenie tzw. zakupu kontrolowanego przez organy ścigania³⁸. Oczywiście spełnienie szczegółowych przesłanek z art. 19a ust. 2 u.P. nie pozwala na pominięcie celu tego rodzaju czynności, które powinny zmierzać do sprawdzenia uzyskanych wcześniej wiarygodnych informacji o przestępstwie.

4. Podsumowanie

Ustawa przyznaje funkcjonariuszom Policji, będącym najbliższymi obywatela spośród innych organów ścigania, kompetencje do zatrzymania osoby, która realizuje znamiona przestępstwa. Możliwe jest to tylko wtedy, gdy „pedofil” podejmuje interakcję i koresponduje z rzeczywistym dzieckiem, a nie z podającym się za dziecko „łowcą”.

Złożenie propozycji seksualnej małoletniemu poniżej lat 15 i następcze zmierzanie do spotkania się z nim wypełnia znamiona przestępstwa *groomingu* z art. 200a § 2 k.k. (nie pojawia się w tym przypadku problematyczna kwestia usiłowania nieudolnego odniesionego do przygotowania do przestępstwa). Właśnie takich sytuacji dotyczy art. 15 ust. 1 pkt 2 u.P. w zw. z art. 244 § 1 k.p.k., czyli kompetencja do zatrzymania osoby podejrzanej, jeżeli istnieje uzasadnione przypuszczenie, iż popełniła ona przestępstwo. Niekonieczne jest zatem doprowadzanie do bezprawnego ujęcia „pedofila”, tak jak czynią to tzw. łowcy pedofilów, bowiem znamiona przestępstwa *groomingu* z art. 200a § 2 k.k. zostają zrealizowane już wcześniej, we wcześniejszej fazie proceduru³⁹.

Wbrew oczekiwaniom społecznym działania prewencyjne państwa nie powinny odzwierciedlać proceduru „łowienia pedofilów”, ale winny

³⁷ Zob. M. Bielski, w: *Kodeks...*, komentarz do art. 200 k.k., teza 7.

³⁸ Zob. M. Romańczuk-Grącka, K. Frąckowiak, *Sprawność...*, s. 467.

³⁹ Zob. M. Małecki, *Fazy...*, s. 107 i n.

nieść za sobą przede wszystkim walor edukacyjny. Rodzic czy opiekun prawny powinien zgłosić Policji lub innym organom ścigania – a nie, jak niekiedy się to dzieje, „łowcom” – że jego dziecko jest zagrożone⁴⁰. Policja w przypadku zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa jest uprawniona do reakcji tylko wtedy, gdy zagrożony jest rzeczywisty małoletni⁴¹.

Jak wynika z przeprowadzonych rozważań, prawidłowa wykładnia i zastosowanie ustawy o Policji są uzależnione od rozstrzygnięcia zasadniczych kwestii materialnoprawnych dotyczących charakteru prawnego art. 200a § 2 k.k., a także udzielenia odpowiedzi na pytanie, w jakich sytuacjach czyn „pedofila” krzywdzi małoletniego, uprawniając organy ścigania do prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych. Niezależnie jednak od rozstrzygnięć materialnoprawnych, poczynione analizy dowiodły, że powielenie procedury „łowienia pedofilów” przez organy ścigania jest wykluczone także w sensie procesowoprawnym, ze względu na kształt przepisów określających ramy dopuszczalnych czynności operacyjno-rozpoznawczych, w szczególności tzw. zakupu kontrolowanego i łapówki kontrolowanej, a także kontroli operacyjnej. Również zdaniem Piotra Karlika: „zachowanie funkcjonariusza Policji polegające na podszywaniu się pod małoletniego wykracza poza ramy czynności operacyjno-rozpoznawczych z art. 19a [u.P. – M.W.] (...)”⁴². To stawia pod znakiem zapytania legalność działalności tzw. łowców pedofilów⁴³.

De lege lata prowadzenie przez organy ścigania analogicznej działalności do tej podejmowanej przez tzw. łowców pedofilów, polegającej na podawaniu się w Internecie za małoletnich poniżej lat 15, w szczególności na gruncie ustawy o Policji, jest niedopuszczalne.

Summary

The article analyses the substantive and procedural admissibility of undertaking investigative operations by law enforcement agencies reflecting the procedure of ‘pedophile hunting’. ‘Citizen’s entrapments’ carried out as part of the activities of the so-called pedophile hunters are intended to reflect, in a way, the ‘police entrapment’ regulated in the Polish Police Act. The considerations refer primarily to the so-called controlled purchase

⁴⁰ Zob. K. Jagodzińska, *Jak nie...*, s. 709 i n.

⁴¹ Zob. *Pismo...*; M. Wiktorek, *Nieumyślna...*

⁴² P. Karlik, *Wykrywanie...*, s. 66–67.

⁴³ Zob. M. Małecki, *Łowienie...*

and controlled bribe, but also to operational control of law enforcement agencies, in relation to the offense of grooming described in Article 200a § 2 of the Polish Criminal Code, and the offense of pedophilia under Article 200 § 1 of the Polish Criminal Code. From a substantive perspective, the above-mentioned investigative operations may only concern situations involving an actual minor under 15 years of age, and from a procedural perspective, it is inadmissible for law enforcement officers to 'catch pedophiles' by pretending to be children on the Internet.

Keywords

pedophile hunters, grooming, entrapment, citizen's entrapment, police entrapment, investigative operations, controlled purchase, controlled bribe, operational control

Bibliography

- Banasik K., *Głos w dyskusji o art. 200a k.k. (przestępstwo groomingu)*, „Palestra” 2010, nr 3.
- Bielski M., *Rzecz o granicach usiłowania przestępstw formalnych i materialnych – na przykładzie art. 200 § 1 k.k. i art. 200a k.k.*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2010, nr 3.
- Bielski M., w: *Kodeks karny. Część szczególna. Tom II. Część I. Komentarz do art. 117–211a*, red. W. Wróbel, A. Zoll, Warszawa 2017.
- Budyn-Kulik M., Kulik M., w: *Kodeks karny. Część szczególna. Tom I. Komentarz do artykułów 117–221*, red. M. Królikowski, R. Zawłocki, Warszawa 2017.
- Bułat A., *Materiały pozyskane w wyniku „prowokacji obywatelskiej” a rzetelność procesu karnego*, „Palestra” 2022, nr 9.
- Chodorek J., *Czy łowcy pedofilów mogą wyręczać policję? „To jest niebezpieczne”*, „Polskie Radio RDC” z dnia 11 czerwca 2021 r., < https://www.rdc.pl/public/aktualnosci/czy-lowcy-pedofilow-moga-wyreczac-policje-to-jest-niebezpieczne-posluchaj_8P4esrziICOR309IGxFV >.
- Daniluk P., w: *Kodeks karny. Komentarz*, red. R.A. Stefański, Warszawa 2020.
- Fijałkowska A., Jahl I., *Uwodzenie małoletnich w Internecie – analiza przestępstwa z art. 200a k.k., problematyka odpowiedzialności rodzica związana z uwiedzeniem internetowym oraz ocena prawna zjawiska „łowców pedofilów”*, w: *Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej w sieci. Ochrona praw dziecka w przestrzeni Internetu*, red. B. Kmieciak, H. Elżanowska, J. Kotowska, Warszawa 2022.
- Fraćkowiak K., *O problemach z granicami kryminalizacji przestępstwa groomingu z art. 200a Kodeksu karnego*, w: *Zbrodnia i kara. Refleksje o przeszłości, teraźniejszości i przyszłości prawa karnego. Księga upamiętniająca Profesora Władysława Warylewskiego*, red. W. Zalewski, J. Potulski, T. Snarski, Gdańsk 2022.
- Gądzik Z., w: *Ł. Czebotar, Z. Gądzik, A. Łyżwa, A. Michałek, A. Świerczewska-Gąsiorowska, M. Tokarski, Ustawa o Policji. Komentarz*, Warszawa 2015.
- Guziński B., w: *Ustawa o Policji. Komentarz*, red. K. Chałubińska-Jentkiewicz, J. Kurek, Warszawa 2021.
- Hanausek T., *Zarys taktyki kryminalistycznej*, Warszawa 1994.

- Jagodzińska K., *Jak nie chronić dzieci przed groomingiem? Analiza prawno-karna i kryminologiczna działań grup znanych jako „łowcy pedofilów”*, w: *Prawo karne i kryminologia wobec kryzysów XXI wieku*, red. E.W. Pływaczewski, D. Dajnowicz-Piesiecka, E. Jurgielewicz-Delegacz, Warszawa 2022.
- Karlik P., *Wykrywanie przestępstw pedofilii w Internecie z zastosowaniem instytucji zakupu kontrolowanego, a także innych metod prowokacji policyjnej*, w: *Taktyka i technika kryminalistyczna – wczoraj, dziś i jutro. Materiały z konferencji*, red. M. Zelek, Poznań – Rzeszów 2009.
- Kogo łowią łowcy pedofilów? Prawne aspekty groomingu*, zebranie naukowe Koła Naukowego Kryminalistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego im. prof. Tadeusza Hanauska z dnia 9 grudnia 2021 r., < <https://www.facebook.com/KNKryminalistykiUJ/videos/233591835512636> >.
- Kotowski W., *Ustawa o Policji. Komentarz*, LEX/el. 2021.
- Krajewski R., *Prawnokarne wątpliwości dotyczące aktywności łowców pedofili*, „Palestra” 2022, nr 7–8.
- Lipiński K., w: *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz*, red. J. Giezek, Warszawa 2021.
- Łabuz P., w: A. Choromańska, I. Malinowska, A. Sadło-Nowak, W. Zubrzycki, P. Łabuz, M. Michalski, M. Nowak, M. Romanowski, *Ustawa o Policji. Komentarz*, Warszawa 2022.
- Małecki M., *Fazy groomingu. Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z 17.03.2016, IV KK 380/15*, „Przegląd Sądowy” 2018, nr 1.
- Małecki M., *Granice usiłowania przestępstw pedofilskich w świetle art. 200a § 1 i § 2 k.k.*, „Przegląd Sądowy” 2011, nr 6.
- Małecki M., *Grooming (karalne przygotowanie do przestępstwa pedofilskiego)*, „Państwo i Prawo” 2011, nr 7–8.
- Małecki M., *Grooming. Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z 1 września 2011 r., V KK 43/11*, „Przegląd Sądowy” 2012, nr 11–12.
- Małecki M., *Karalne czy niekaralne formy form stadialnych?*, w: *Granice kryminalizacji i penalizacji*, red. S. Pikulski, M. Romańczuk-Grącka, Olsztyn 2013.
- Małecki M., *Łowienie pedofilów może być przestępstwem. Analiza odpowiedzialności karnej złowionego i łowcy*, „Dogmaty Karnisty” z dnia 15 maja 2021 r., < <https://www.dogmatykarnisty.pl/2021/05/lowienie-pedofilow-moze-byc-przestepstwem> >.
- Małecki M., *Nieudolny grooming. Glosa do wyroku Sądu Najwyższego – Izba Karne z dnia 23 lipca 2020 r., III KK. 281/19*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2022, nr 7–8.
- Małecki M., *Przygotowanie do przestępstwa. Analiza dogmatycznoprawna*, Warszawa 2016.
- Małecki M., *Wokół działalności łowców pedofili – polemika*, „Palestra” 2022, nr 10.
- Nagranie z transmisji na żywo jednej z grup tzw. łowców pedofilów z dnia 15 maja 2021 r.*, < <https://fb.watch/kTsbjaYcG9> >.
- Nieumyślna schadzka z prowokatorem. Karalna?*, program ŁĄCZY NAS KARNE z dnia 15 maja 2023 r., < <https://www.facebook.com/dogmatykarnisty/videos/787118296302810> >.
- Ogłosili, że jest pedofilem. 28-letni Jacek popełnił samobójstwo*, „O2” z dnia 12 sierpnia 2021 r., < <https://www.o2.pl/informacje/oglosili-ze-jest-pedofilem-28-letni-jacek-popolnil-samobojstwo-6671523695929888a> >.

Czynności operacyjno-rozpoznawcze organów ścigania...

- Opaliński B., w: B. Opaliński, M. Rogalski, P. Szustakiewicz, *Ustawa o Policji. Komentarz*, Warszawa 2020.
- Pismo Rzecznika Praw Obywatelskich do Komendanta Głównego Policji ws. działalności tzw. łowców pedofilów z dnia 14 września 2021 r., < https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2021-09/Do_KGP_lowcy_pedofili_14.09.2021.pdf >.
- Rogoziński K., *Wiarygodne informacje o przestępstwie jako przesłanka zarządzenia zakupu kontrolowanego*, „Prokuratura i Prawo” 2010, nr 10.
- Romańczuk-Grącka M., Frąckowiak K., *Sprawność a legalność czynności operacyjno-rozpoznawczych Policji w zakresie zwalczania przestępstwa groomingu*, w: *Sprawność a legalność działania administracji publicznej w sferze ochrony porządku publicznego i bezpieczeństwa publicznego*, red. P. Stanisławski, M. Czuryk, K. Ostaszewski, J. Świącki, Lublin 2014.
- Siemkiewicz P., *Przestępstwa o charakterze pedofilskim i przeciwko wolności seksualnej popełniane przez internet w ujęciu polskiego kodeksu karnego*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2011, nr 1.
- Sosik R., *Odpowiedzialność karna za usiłowanie nieudolne groomingu a prowokacja obywatelska. Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 23.07.2020 r.*, III KK 281/19, „Przegląd Sądowy” 2022, nr 3.
- Sosik R., *Problematyka stosowania prowokacji w celu ujawnienia przestępstw o charakterze pedofilskim*, „Studia Iuridica Lublinensia” 2017, t. 26, nr 4.
- Sosik R., *Prowokacja z udziałem łowcy pedofilów a odpowiedzialność karna*, „Państwo i Prawo” 2022, nr 7.
- Warylewski J., w: *Kodeks karny. Komentarz*, red. R.A. Stefański, Warszawa 2020.
- Wierzbicki K., Stańczuk M., *Przestępstwo child groomingu. Analiza problemu w ujęciu kryminologicznym i penitencjarnym*, w: *Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej w sieci. Ochrona praw dziecka w przestrzeni Internetu*, red. B. Kmieciak, H. Elżanowska, J. Kotowska, Warszawa 2022.
- Wiktorek M., *Łowcy pedofilów – ŁĄCZY NAS KARNE z Mateuszem Wiktorkiem*, „Karne24.com” z dnia 22 maja 2023 r., < <https://karne24.com/lowcy-pedofilow> >.
- Wiktorek M., *Nieumyślna schadzka z prowokatorem. Karalna? – ŁĄCZY NAS KARNE z Mateuszem Wiktorkiem*, „Karne24.com” z dnia 22 maja 2023 r., < <https://karne24.com/nieumyslana-schadzka-z-prowokatorem-karalna> >.
- Wojciechowski P., *Łowcy pedofilów doprowadzają do linczów. „Groźne medialne show”*, „Wyborcza.pl” z dnia 10 czerwca 2021 r., < <https://trojmiasto.wyborcza.pl/trojmiasto/7,35612,27180903,lowcy-pedofili-do-linczow-dochodzilolo-nie-tylko-w-polsce-ekspert.html> >.
- Wojciechowski P., *Widowisko z pedofilem. Po transmisji na Facebooku Antoni rzucił się pod pociąg*, „Wyborcza.pl” z dnia 8 czerwca 2021 r., < <https://trojmiasto.wyborcza.pl/trojmiasto/7,35612,27172314,widowisko-z-pedofilem.html> >.
- Żytnicki P., *Transmitowali na Facebooku ujęcie pedofila. Widzowie przybiegli go zlinczować*, „Wyborcza.pl” z dnia 20 marca 2021 r., < <https://poznan.wyborcza.pl/poznan/7,36001,26902982,grupa-wyrostkow-chciala-zlinczowac-pedofila-transmisje-na-facebooku.html> >.